

Η ΕΝ ΓΑΛΛΙΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΙΗ' ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΑ

Σκιαγραφίας

ΣΥΝΗΘΩΣ ή λέξις αυτή φιλόσοφος, καί περ τόσφι θελτική καὶ εὐηχος, ἐκφοβίζει πως τοὺς πεπρωκισμένους διὰ λεπτῆς αἰσθήσεως, ἵδια δὲ τὰς γυναικας, αἴτινες ὑποτίθενται τὸ ἄκρον ἀντον τῆς εὐαισθησίας. Καὶ ἀληθῶς διεγείρει αὕτη τὴν ἴδεαν ἀνθρώπου ἀφηρημένου, διάγοντος βίου μονήρη καὶ ἀκοινώνητον, ἐνδιατρίβοντος περὶ πράγματα ἀκαταγόντα, ως τὰ μεταφυσικὰ ἢ ἀγύπαρκτα, ως τὴν λογικήν, — διότι ἀγαντιρήτως ὅτι εἶνε λογικὸν ἐν Πεκίνῳ θεωρεῖται ἀλογον ἐν Παρισίοις καὶ τάναπαλιν —, ἀνθρώπου ὀλιγωροῦντος τὴν θεραπείαν τοῦ σώματος, ἔχοντος τὴν κόμην ἀεὶ ἐν ἐπαναστάσει, ἀτημελοῦς τὴν ἐνδυμασίαν, ἀγροίκου τὸ ἥθος, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ δυσειδοῦς τὴν ὅψιν ἢ ἀλλοκότου τὴν συμπεριφοράν, εἰδους τινὸς ρύπαρου Διογένους, σεμνυνομένου ἐπὶ τῷ κυνισμῷ αὐτοῦ, ἴδιοτρόπου, ἢ ἐπιτηδευομένου μισανθρωπίαν* καὶ σύναμα φιλέρωτος 'Ρουσσῶ, περιφερομένου ἀνὰ τοὺς Παρισίους ἐν στολῇ 'Αρμενίου, ** ἢ διαπληκτιζομένου οἴκοι μετὰ τῆς τρυφερᾶς αὐτοῦ συζύγου Θηρεσίας. Καὶ μὰ τὸν 'Αριστοτέλη, τὸν φιλόσοφον τῶν φιλοσόφων, φιλοσοφικά τινα πρότυπα, ἐκλείποντα δῆμως καθ' ἐκάστην, ἀπερ δύναται τις νὰ ἴδῃ εἰσέτι ἐν τῇ κλασικῇ ταύτῃ χώρᾳ τοῦ τρίβωνος, ὅτι διαψεύδουσι πολὺ τὴν θελκτικήν ταύτην εἰκόνα.

'Αλλὰ πάντη ἄλλως εἶχον ἐν Γαλλίᾳ τὰ τῶν ἐπιστημόνων καὶ τῶν φιλοσόφων κατὰ τὴν ΙΗ' ἑκατονταετηρίδα. Ήσαν οὗτοι ἀνθρώποι τοῦ κόσμου, κατὰ τὴν πολιτογραφηθεῖσαν ἔκφρασιν, τούτων μάλιστα τίς, ὁ ἔξοχος φυσιοδίφης καὶ λογογράφος Monsieur de Buffon, ἡτο τόσφι ἀδρδίατος, ὥστε δὲν ἡδύνατο, λέγουσι, νὰ λάθῃ ἀνὰ χεῖρας τὸν κάλαμον, ἀν δὲν ἐφόρει manchettes. 'Ο δ' ἐν Παρισίοις ἐκγαλλισθεὶς Γερμανὸς Φρειδερίκος - Μελχιώρ δὲ Γρίμη, μετέπειτα βαρῶνος, — ὁ μέγας τοῦ Βολταΐρου θαυμαστῆς καὶ ἔνθερμος τῆς 'Εγκυκλοπαιδείας θιασώτης —, οὐ μόνον ἐκομψύνετο, ἀλλὰ καὶ διώρθισε ψιμυθίφ τὰ ἐπὶ τοῦ προσώπου παροράματα τῆς φύσεως, καὶ περ φιλόσοφος ὥν. Διὸ καὶ ἐκλήθη ὑπὸ τῶν Παρισίων, δείποτε σκωπικῶν, Τύραννος - ὁ Δευκός «Tyran - le - Blanc», ἐξ ὀνόματος ἡρωὸς γαλλικῶν μυθιστοριῶν τῆς ἱπποτικῆς ἐποχῆς, διὰ τοῦ ἐπίμονον τῶν ἴδεων, τὸ καυστικὸν τοῦ λόγου καὶ τὸ ψιμύθιον δὲ οὐ ἐλεύκαινε τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ἡτο οὔτως ὅμιλητικός, εὐφυὴς καὶ χαριτολόγος, ὥστε κατώρθου διὰ τοῦ αὐτοῦ νομίσματος ν' ἀμείβῃ τοὺς σκώπτοντας αὐτὸν***. Γεννηθεὶς ἐν 'Ρατισθώνῃ (1725) ἐξ ἀφανῶν γονέων, λίαν ὅμως τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ ἐπιμεληθέντων, ἔδρεψε συριγμοὺς ἐπὶ τῆς γερμανικῆς σκηνῆς, τὸν τραγικὸν ποιητὴν ἀποπειραθεὶς διὰ τῆς τραγῳδίας «Banise», ἡν καὶ ὁ Δέστιγγ οὐ σμικρὸν ἐπέκρινεν. 'Αλλ' ἡ μεγαλουργὸς τῶν

* Πλεῖστα ὅσα περιστατικὰ τοῦ ἴδιωτικοῦ αὐτοῦ βίου μαρτυροῦσιν ὅτι ἡ πολυθρύλητος τοῦ ἀνδρὸς μισανθρωπία ἡτο ἐπιτετηδευμένη, ἀλλὰ περὶ τούτων ἄλλοτε.

** Grimm: Correspondance, tom. I, Pag. 226.

*** "Ora « Notice sur le baron de Grimm » ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Α' τόμου Correspondance καὶ « Biographie Michaud », ἐν ἀριθ. Grimm.

Παρισίων πόλις, ὅπου ὁ Γρίμη μετέβη ὡς ἀπλοῦς παιδαγωγὸς τῶν τέκνων τοῦ κόμητος Schomberg, ἔμελλε ν' ἀναδεῖξῃ τὸν πτωχὸν οἰκοδιδάσκαλον βαρῶνον καὶ πρεσβευτὴν τοῦ δουκὸς τοῦ Σάξ - Γόθα ἐν τῇ Αὐλῇ τῶν Βερσαλλιῶν, βραδύτερον δὲ (1795) πληρεξόσιον ὑπουργὸν τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνης καὶ Παύλου τοῦ Α' ἐν τοῖς Κράτεσι τοῦ κύκλου τῆς Κάτω Σαξωνίας, καὶ δώσῃ αὐτῷ ἡν ἐκτήσιο περιφημότητα. 'Ο πρὸς τὴν μουσικὴν ἔρως, ὃν ὁ Γρίμη εἶχε κοινὸν μετὰ τοῦ Ρουσσώ, συγέδεσεν ἐπὶ μικρὸν τοὺς δύο τούτους πάντη ἀντιθέτους χαρακτῆρας· διὰ δὲ τοῦ ἐκ Γενεύης φιλοσόφου ἐσχετίσθη μετὰ τοῦ Διδερώ, τοῦ δ' Ἀλαμέρου, τοῦ βαρώγου δ' Ὀλβίχ καὶ ἄλλων οὐχ ἡτον ἐξόχων ἀνδρῶν τὰ σκῆπτρα τότε τῆς γαλλικῆς σοφίας κρατούντων. Κατὰ παράδοξον δὲ χαρακτῆρων ἀντίθεσιν, ως παρατηρεῖ ὁ Sainte Beuve, ὁ μᾶλλον γαλλίζων παρὰ Γερμανοῦς, ὁ Γρίμη, ἐγένετο ὁ ἐπιστήμονος ἑταῖρος τοῦ μᾶλλον γερμανίζοντος Γάλλου, τοῦ Διδερώ· σημειωτέον ὅμως ὅτι τὴν φιλίαν αὐτῶν ἐκρατάσσου ὁ πρὸς τὴν γραφικὴν ἀμφοτέρων ἔρως. Μετὰ δὲ τοῦ Διδερώ ὁ Γρίμη μονέταξεν ἐπὶ ἐπτὰ καὶ τριάκοντα ἔτη (1753-1790), χαριν τῆς Δουκίσσης τοῦ Σάξ - Γόθα, ἡς ἐγένετο ὁ ἀνταποκριτής ἐν Παρισίοις τὴν περίφημον ἐκείνην 'Αυταπόκρισιν*, ἀκένωτον παντοειδῶν πολυτίμων εἰδήσεων καὶ εὐφυῶν κρίσεων ταμεῖον —, ἣν ἐπέστελλε συγγρόνως ἀλλὰ κρύφα πρὸς ἄλλους ἐπτὰ ἡγεμόνας, μεταξὺ τῶν ὅποιων ἡτο καὶ ἡ μεγάλη Αἰκατερίνη. Εἶχε δὲ τοσούτῳ ἐκγαλλισθῆ ἐν τῇ ἀναστροφῇ τῆς παρισίνης κοινωνίας, ὥστε ἔγραψε σχεδὸν ἀπταίστως τὴν γαλλικήν, πάντοτε ὅμως μετ' ἀττικοῦ ἄλατος, αἱ δὲ φιλολογικαὶ καὶ καλλιτεχνικαὶ αὐτοῦ κρίσεις ἡσαν ως ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὀρθαί καὶ ἀμερόληπτοι.

'Ο Βολταΐρος ὅμιλῶν περὶ τοῦ Γρίμη μ καὶ τὴν γερμανικὴν αὐτοῦ ἔνθητητα ὑπαινισσόμενος, ἔλεγε: « De quoi s'avise donc ce bohémiens d'avoir plus d'esprit que nous ? » Καὶ ἀληθῶς δὲν ἡτο παράδοξον, ἀσυγχώρητον, Γερμανὸς νὰ ἐπιδεικνύῃ πνεῦμα ως ὁ Γάλλος, ὅτε ὁ Βολταΐρος ἔζη καὶ δὲν εἶχεν εἰσέτι κληροδοτήσει τὴν γαλλικήν εὐφυίαν σύμπαντι τῷ κόσμῳ;

Αὐτὸς οὗτος ὁ Βολταΐρος δὲν εἶχεν εἶπει περὶ Γερμανοῦ τινος κριτικοῦ: « Εἶνε Γερμανός, τῷ εὐχοματι περιστσότερον πνεῦμα καὶ ὀλιγώτερα σύμφωνα; » 'Αρχαία δὲ ἡ περὶ ἀφυίας αὐτῶν ἀδικος δόξα τῶν Γάλλων. 'Επὶ 'Ερρίκου τοῦ Δ' δ γνωστὸς ως συγγραφεὺς καὶ πολιτικὸς ἀνήρ καρδινάλιος Δυπερρών (Duperroux), λόγον ποιούμενος περὶ τοῦ Σουαροῦ 'Ιησουΐτου Γέτνερ, ἔλεγεν «ἔχει πνεῦμα πολὺ δι' ἔνα Γερμανόν.» Κατὰ τὸν κλεινὸν δὲ τῆς Γαλλίας αἰῶνα καὶ ἐκαποντατηρίδα πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Βολταΐρου ἔτερος Γάλλος, ὁ ἐπὶ εὐφυολογίᾳ περιώγυμος πάτερ Βουούρ (Bouhours), περὶ οὐ ἡ κυρία δὲ Σεβινὶς ἔγραψεν ἐνθουσιωδῶς ὅτι «τὸ πνεῦμα ἔξερχεται αὐτῷ ἐκ πάντων τῶν πόρων, » ἔθετο ζήτημα ἐν τινι μικρῷ αὐτοῦ πονήματι (Entretient sur le Bel esprit) ἀν Γερμανὸς δύναται νὰ ἔχῃ πνεῦμα. 'Ἐν ἄλλῳ δὲ τοιούτου εἰδούς διαλογικῷ συγγραμματίῳ (Entretiens d' Ariste et l'E-

* « Correspondance littéraire, philosophique et critique, adressée à un souverain d'Allemagne, par le baron de Grimm et par Diderot. »

gène) ὁ ἔτερος τῶν διαλεγομένων λέγει: « Εἶναι πρᾶγμα μοναδικὸν εὐφυής Γερμανός ἡ Μοσχοβίτης, καὶ ἀν τυχὸν ὑπάρχωσι τοιοῦτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶν ὡς τὰ πνεύματα ἔκεινα, ἄτινα οὐδέποτε ἐμφανίζονται χωρὶς νὰ προξενήσωσιν ἔκπληξιν.» Καὶ ὁ καλὸς Βουούρος ἔξακολουθεῖ διατεινόμενος ὅτι τὸ « Bel esprit » καὶ ἡ « Belle science » τῶν Γάλλων δὲν δύνανται νὰ συμβιώσωσι μετὰ τῆς χονδρῆς κράσεως καὶ τῶν πολυσάρκων σωμάτων τῶν λαῶν τῆς Ἀρκτου, καὶ τοι ἀναγνωρίζει ὅτι οὐχὶ πάντες οἱ βόρειοι εἰσὶ βῆτες. Ἀλλ' ὁ Γερμανὸς νομοδιδάσκαλος I. F. Κράμερ (Cramer), μὴ ἀνεχόμενος νὰ κατηγορῶνται οἱ συμπατριῶται αὐτοῦ ἐπὶ ἀφυΐᾳ, ἀπέθετο χάριν τῆς ἔθνικῆς τιμῆς τὴν σοδαράν του νομοδιδασκάλου τῆθινον, τὴν ἐλαφρὰν τοῦ Bel esprit πανοπλίαν περιβληθείς. Καὶ δὴ κατῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα ἀντιτάσσων εἰς τὰ « Entretiens d'Ariste et d'Eugène » τὸ Vindiciae nominis germanici contra quosdam obtrectatores Gallos.» *

Καὶ τοι δὲ ἡ ἀπάντησις, ἡ τὸ αὐτὸν ἔτος καὶ ἐν Ὁλλανδίᾳ μετατυπωθεῖσα, εἴναι, λέγουσι, συντεταγμένη μετὰ θέρμης ἡμάραν δὲ καὶ χάριτος, δύσκολον ἀποθαίνει νὰ εἴπῃ τις κατὰ πόσον ὑπῆρξαν εὔστοχα τὰ βέλη τῆς φαρέτρας τοῦ νομοδιδασκάλου Bel esprit, καὶ τίνι ἔμεινεν ἡ δάφνη ἐν τῷ περὶ εὐφυῖας διεθνεῖ τούτῳ ἀγῶνι, μοναδικῷ ἵσωσιν ἐν τῇ ἴστορίᾳ τῶν γραμμάτων. Ἀναντίρρητον ὅμως ὅτι ἡ τιμὴ τῆς ἔκδικήσεως ἐναπέκειτο τῷ Γρίμῳ, κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἐκαποντατετρίδα, εἴτα δέ, κατὰ τοὺς καθ' ἡμάρτις χρόνους, τῷ ποιητῇ Ἐρρίκῳ Χάνε, δην πρώτη ἡ Χρυσαλλίς ηντύχησε νὰ καταστήσῃ γραστὸν τῷ ἀθηναϊκῷ κοινῷ.

Ἀλλ' εὶ μὲν πάντες οἱ Γάλλοι φιλόσοφοι τῆς ἐποχῆς ἔκεινης δὲν εἴχον τὸ πνεῦμα τοῦ Γρίμου, πάντες ὅμως σχεδὸν εἴχον τὸ πνεῦμα ἡ τὴν τύχην νὰ μὴ ζῶσιν ὡς φιλόσοφοι. « Εἶχων ὡς μεγιστᾶνες, ἀνεστρέψοντο ὥραιας καὶ ἀριστοκρατικαῖς δεσποίναις, ἔτι κάλλιον διετέλουν ἐν σχέσει πρὸς κραταιοὺς μονάρχας, Αἰκατερίνην τὴν Β', Φρειδερίκον τὸν Μέγαν καὶ ἄλλους μουστραφεῖς τῆς Γερμανίας ἡγεμόνας, ὡς τὴν δούκισσαν τοῦ Σάξ-Γόθα «qui, Dieu merci, ne faisait pas de vers», ὡς ἔλεγεν ὅλως χαρὰ ὁ Βολταῖρος, ὑπαινιστόμενος τὰ ἐν Φραγκφόρτη παθήματά του, ἔνεκα τῶν περιφήμων ἔκείνων τοῦ βασιλέως τῆς Πρωστίας ποιήσεων « l'œuvre de poésies de mon gracieux maître », κατά τινα ἔκφρασιν, καταστᾶσαν ἴστορικήν. Ἐκέτηντο ἀξιώματα, συντάξεις, ἐπιχορηγήσεις, ὡς ὁ Φοντενέλλος, ὁ Γρίμος, ὁ Διδερώ, ὁ Ἐλβέτιος, ὅστις, πρὶν ἡ γίνη φιλόσοφος, κατεῖχεν ἐπὶ τριάκοντα ἔτη θέσιν γενικοῦ ἐκμισθωτοῦ (fermier général), ἐπιφέρουσαν αὐτῷ ἐτήσιον εἰσόδημα 100,000 σκούδων. Ἐλάμβανον δῶρα καὶ τιμᾶς παρὰ τῶν ἔνων ἡγεμόνων, ὡς ὁ Βολταῖρος καὶ ὁ Διδερώ παρὰ τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνης, συγχαρητήρια, ὡς ὁ Μαρμούτελ παρὰ τῶν Αὐλῶν τῆς Αὐστρίας, τῆς Πρωστίας καὶ τῆς Σουηδίας ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τοῦ Βελισαρίου του, οὐτινος το ΙΕ' κεφάλαιον μετέφρασε βωσσιστὶ αὐτῇ αὐτῇ ἡ Αἰκατερίνη, κατὰ τὴν θρησκευτικὴν αὐτῆς εἰς Κριμαίαν πορείαν, διότι τότε καὶ αὐτοκράτειρα, καὶ βασιλεῖς, καὶ ἡγεμόνες ἐτίμων τὴν διάνοιαν, καθὼς εὐπαίδευτοι καὶ οὗτοι. Εἶχον ἐπαύλεις καὶ ἐκατομύρια, ὡς ὁ Βολταῖρος, πλούτη, ὡς ὁ βαρῶνος

* Berolini, 1694, in fol, ἐν εἰδει ἐπιστολῆς πρὸς τὸν F. I. Carrou.

δ' Ὁλβάχ καὶ ἄλλοι, εὐγενῆ ὅμως πάντοτε χρῆσιν αὐτῶν ποιούμενοι. « Εθυον ταῖς Χάρισι τοῦ Θεάτρου, ἀλλὰ μετὰ καλλιτέρας τέχνης ἡ ὁ Γρίμῳ τῇ ἀναλγήτῳ δεσποινίδιο Φέλ, ἡτις δειχθεῖσα πρὸς αὐτὸν Λουκρητία, — τίς θά το ἔλεγε; — μικροῦ δεῖν ἐγένετο αὐτῷ αἰτία θανάτου ἐξ ὑπερμέτρου λύπης. Νὰ ζητῇ Φρύγην καὶ γὰ εὑρη Λουκρητίαν, σκληρῶς ἀποπέμπουσαν αὐτὸν μάργον καὶ μάργον ἵνα μείνῃ πιστὴ τῷ ἐραστῇ αὐτῆς Cahussac, ἦτο ἀληθῶς φοβερόν. Τοσούτῳ δὲ εἶχεν ἐραστὴ τῆς ἀναλγήτου ἐκείνης Φέλ ὁ αἰσθηματίας Γερμανός, καὶ τοσούτῳ ἐθίβη ἐπὶ τῇ ἀποτυγχά, — καὶ τί δὲν κάμνει ἡ χυλόπητα; — ὥστε ἀσθενήσας ἔμεινεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἀναίσθητος ὡς ἐν καταληψίᾳ, τῶν νοσηλευόντων αὐτὸν φίλων, « Ρουσσώ καὶ ἄλλας Ραύνάλ, ἀπελπιζομένων περὶ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ. * Ἀλλ' ὡς λέγει ἡ δημώδης τῶν Γάλλων σοφία « à quelque chose malheur est bon ». Καὶ ἀληθῶς ἡ μεσαντυρεῖται ἐκείνη, ἡ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας τὴν ἀδόλεσχίαν τῶν ἐν Παρισίοις καὶ Βερσαλλίαις ἀέργων διαθρέψασα, δὲν ἐθράδυνε ν' ἀναδείξῃ τὸν ἀτυχῆ ἐραστὴν ἡρωα μυθιστορικόν, καὶ ἡ κωμικοτραγικὴ τῆς Φέλ ἴστορία ἐγένετο αὐτῷ ἡ θερμοτέρα reclame, ὅπως καταστῇ περιζήτητος ἐν ταῖς μᾶλλον ἀριστοκρατικαῖς αἰθούσαις. Καὶ οὕτω μὲν ὁ Γρίμῳ ἄλλοι δὲ τῶν φιλοτάξιων ἐθεράπευσον τὸν ἔρωτα ἐν ἀπίστῳ παστάνι, ὡς ὁ Βολταῖρος μετὰ τῆς μαρκησίας τοῦ Σατατέλε, ὅτε τυχὸν δὲν εἶχον πολυθέλγητρον καὶ ἐνάρετον σύζυγον, ὡς ὁ Ἐλβέτιος, ἀλλὰ καὶ τότε ἀκόμη . . . . Συγκατέφουν ἐνίστε μετὰ φιλοσόφου δεσποίνης ἡ δεσποινίδος, ὡς ὁ Δαλαμπέρ μετὰ τῆς δεσποινίδος Δελ-Ἐλπινάς, ἐγκάρδιος φίλος καὶ προστάτης αὐτῆς γενόμενος, ἡ ὁ Μαρμούτελ ἐπὶ τινα χρόνον μετὰ τῆς δεσποινίδος Κλαιρόν, χάριν ὅμως τῆς τέχνης. Δὲν ἦτο οὕτως δραματικὸς ποιητής, ἐκείνη δὲ τραγῳδὸς καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον ἐξόχων; « Εγιοι ἐκαλλιέργουν τὰς καλὰς τέχνας, ὡς ὁ Ρουσσώ καὶ ὁ Γρίμος, μελοποιούντες, ἄλλοι δέ, ὡς ὁ βαρῶνος δ' Ὁλβάχ, ἀπλῶς ἐκτελοῦντες μουσουργήματα ἐπὶ τοῦ αἰλεδοκυμάτου, καὶ ἄλλοι, ὡς ὁ Διδερώ, περὶ τὴν γραφικὴν ἀσχολούμενοι. Πάντες δὲ ἀγεναιρέτως ἐτίμων τὸν Λούκουολλον ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐκαστος οἰκίᾳ, παρὰ τῷ βαρώνῳ δ' Ὁλβάχ ἡ ἐν τῷ μεγάρῳ περιωνύμου ἐπὶ καλλονῇ, κοινωνικῇ θέσει ἡ πνεύματι δεσποίνης, φίλης τῶν φιλοτάξιων καὶ τῶν καλῶν δείπνων· τοιαῦται δὲ ἡ ἀδελφὴ Νεκέρ, ἡ ἀδελφὴ Δελ-Ἐλπινάς καὶ ἡ μαμά Ζοεψφέν, ὡς ἐκάλει αὐτάς ἡ τῶν φιλοτάξιων Ἐκκλησία διὰ τοῦ προφήτου αὐτῆς Γρίμου. Ἀλλ' ὁ μέγας τῶν φιλοτάξιων ἐστιάτωρ ἦτο ἀναγνιρήτως βαρῶνος δ' Ὁλβάχ. Διὸ καὶ ὁ εὐθυμος καὶ εὐφυής ἀλλαζ Σαλλιάνης, ἐκ τῆς φιλοτάξικῆς ταύτης καὶ οὕτως χροείας, ἐπέστελλέ ποτε αὐτῷ ἐκ Νεαπόλεως: « Η φιλοτάξια, ἡς εἰσθε δ πρῶτος οἰκονόμος, τρώγει πάντοτε μετὰ τῆς αὐτῆς καλῆς ὁρέξεως. »** Καὶ ἀληθῶς ἦτο ὁ πρῶτος οἰκονόμος τῆς συμποσιαζούσης φιλοτάξιας, διότι εἰστία αὐτὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ του τακτικῶς ἀνὰ πᾶσαν κυριακὴν ἐπὶ τεσσαράκοντα σχεδὸν ἔτη· ἡ δὲ ἴστορία λέγει ὅτι « les convives y firent une excellente chère ».

E. ΑΣΩΠΙΟΣ

* Rousseau : Les Confessions, liv. VIII.

** Grimm: Correspondance, tom. I. pag. 112.